

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert
mellomrom. Legg ved
portrettfoto.

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan
bli korta ned. Legg ved
portrettfoto.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Velaug H. Sælid
Velaughs@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkaar

DEBATT ►

Norsk dansehistorie må dokumenteres hvis samtidsdansen skal kunne utvikle seg.

Gammeldans

Ine Therese Berg
KRONIKK

«Alle» vet at dansere ikke blir gamle i yrket sitt. Men vet de at heller ikke forestillingene blir gamle?

I den klassiske balletten settes hundre år gamle romantiske verk opp, igjen og igjen, over hele verden. For samtids danse-kunst er situasjonen diametralt motsatt. Den kan sammenlignes med nyskrevet norsk dramatik, som sjelden settes opp mer enn en gang. Utenom Nasjonalballetten og Carte Blanche er alle de 122 dansekompaniene i Norge frie grupper, ifølge Danseinformasjonsstatistikk fra 2010, og i den frie scenekunsten er det dessverre ikke uvanlig at en forestilling bare spilles fire ganger.

Den modernistiske kunstens orientering mot «det nye» har selv ikke postmoderne teori klart å ta knekken på. Nyskapning er blitt en slags paradoksal vedvarende ideologi som i de ulike kunstfeltene går ut på at man vet at alt er blitt gjort før, men likevel er tvunget til en konstant jakt etter å finne opp seg selv på nytt, og produsere nye forestillinger eller utstillingskonsepter.

Scenekunst er forgjengelig, verket eksisterer kun i øyeblikket. De 122 dansekompaniene lagde i fjor hele 188 ulike prosjekter. Da frie dansekompanier og teatergrupper hovedsakelig henter sine inntekter og sitt livsgrunnlag fra prosjektstøtte, som gis for én og én produksjon, blir «omsetningshastigheten» høy, og forgjengeligheten i prosjektene dobles. At dansere må gi seg når de bikker førti, er altså bare ett uttrykk for noe man kan kalle dansens bruk og kast.

Dette er en vedvarende problematik som har ført til historieløshet, og til kunnskapsløshet om samtidige danseuttrykk, både i kunstfeltet selv og i offentligheten. 16. oktober, under Codafestivalen på Dansens Hus lanserte Danseinformasjonen Dansearkivet, og vil gjøre tilgjengelig 50 filmde dybdeintervjuer av sentrale aktører i feltet, som kore-

ografer, dansere, pedagoger og komponister, tatt opp over de to siste årene. I flere av opptakene snakker dansekunstnere om det å bli gammel innen en kunstform, følelsen av å brenne inne med verdifulle erfaringer og kunnskap, fordi danseverdenen og publikum er gått videre til de neste, unge.

Denne kunnskapen kan gi dagens dansekunst en dybde og kontekst som gir nye verk nettopp det unike som kunstnere flest etterstreber. Dette er også et etisk spørsmål som er relevant i alle kunstfelt: Er kunstneryrket i dag blitt det mest aldersfetisjistiske vi har? Samtidig finnes det en tendens i kunsten selv som kanskje kan slå ut til de eldre dansekunstnernes fordel, nemlig en interesse for rekonstruksjon og gjenopptagelse av eldre verk.

Dette kan forstås som en parallell til en arkival interesse i samtids billedkunst.

Nylig satte dansekunstnerne Brynjar Åbel Bandlien og Manuel Pelmus hverandre i stevne på Dramatikken Hus, under tittelen «Romanian Dance History», der rekonstruksjon og pastisj sto sentralt. Codafestivalens hovedtema i år er «Past, Present, Age in Dance», og forestillinger av Sølvi

Edwardsen, Lise Ferner og Dansdesign, alle fra 80-tallet, har blitt satt opp igjen på Dansens Hus og Scenehuset. I Ferners «Min oldemors grønne korsett» var, med unntak av én danser, hele originalbesetningen med, og til og med kostymene er hentet ned fra loftet.

Dansdesign hadde også med danserne og skuespillerne som var med da «Film – Dance to be Murdered by» hadde premiere under Festspillene i Bergen i 1988. I Sølvi Edwardsens korte forestilling «Villskuddet» ble den originale koreografien rekonstruert, med dansere fra Norges Dansehøyskole.

Hvordan står disse forestillingene seg over tid? Har vi noen norsk dansekanon slik den har etablert seg i den klassiske balletten eller i den amerikanske avantgarde-

GLEMT: Danseforestillinger settes sjelden opp mer enn én gang. Dette fører til historieløshet og manglende kunnskap om samtidige danseuttrykk, skriver Ine Therese Berg. Bildet er fra originaloppsettningen av «Min oldemors grønne korsett» i 1992.

FOTO: MONA GUNDERSEN

for øvrig. Kan samtids dans spille en tilsvarende rolle?

Kanskje er interessen for arkiv, historie og kunstneriske tilbakeblikk en konsekvens av at kunsten er kommet i et slags stillstand, hvor det er uklart hvor man skal gå videre? Hvis den er et tegn på at man ikke lenger har noe nytt eller meningsfullt å si innenfor de eksisterende rammene, er det alarmerende, og noe som burde gjøres til gjenstand for debatt innenfor og utenfor kunstmiljøene.

Anlegger man et mindre bekymret perspektiv, kan kanskje en vending mot fortiden like gjerne være svar på – og en kritikk av kunstproduksjonens økende karakter av forbruk og opplevelsesøkonomi, eller en nostalgisk bevegelse mot det kjente og trygge i en kaotisk og uoversiktlig tid. Forhåpentlig er noe av dette svaret, for hva sier det om kunsten og publikum hvis det bare er en trend?

Danseinformasjonens historieprosjekt, som har vært finansiert av Norsk Kulturråd og Danseinformasjonen selv, sammen med Dansens Hus, har som oppgave å ivareta en bit av vår åndelige kulturarv som er lite kjent.

Norsk dansehistorie er et stykke kulturhistorie som forteller mye om Norge som nasjon og samfunn, og som kan fungere som en syretest der man kan avlese svingninger i ideologi og verdisyn i danseprosjektene organisering og estetikk. I tillegg til det store antallet filmde dybdeintervjuer, er private arkiver som tidligere støvet ned i dansekunstnernes kjellere og loft samlet inn, og arbeidet med å digitalisere og gjøre det tilgjengelig er påbegynt.

Prosjektet befinner seg dessverre i en prekær situasjon, da Danseinformasjonens søknad om en økning av støtten over statsbudsjettet for å sikre at arbeidet med det historiske materialet tas inn i regulær drift ikke er blitt imøtesatt. Prosjektet deler skjebne med Danse- og teatersentrums store databaseprosjekt Sceneweb, som både er et historisk arkiv over norsk scenekunst og en oversikt over det som spilles i dag.

Hvordan disse prosjektene skal driftes videre er usikkert. Det vi imidlertid vet er at vi ikke vil legge historien på is.

Ine Therese Berg
faglig rådgiver, danseinformasjonen
ine@danseinfo.no

«Vi vet at alt er blitt gjort før, likevel er vi på konstant jakt etter det nye»

dansen fra 1960, 70 og 80-tallet? Hvordan forholder den norske dansehistorien seg til de amerikanske dansepionerene Yvonne Rainer og Deborah Hay, som har vist henholdsvis klassikeren «Trio A Pressured» (1966) og det nye verket «Lightening» (2010) på Coda? Disse er kunstnere som i sin tid revolusjonerte ikke bare dansefeltet, men som også skapte ringvirkninger i samtidskunsten